

HOTĂRÎREA PLENULUI CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism

nr.4 din 19.06.2006

Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2007, nr.1, pag.11

* * *

Modificată de:

[Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)

În scopul aplicării corecte și uniforme a legislației care vizează examinarea cauzelor despre huliganism, în conformitate cu lit. e) art.2 și lit. c) art.16 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Plenul adoptă prezenta hotărîre cu caracter explicativ:

1. Avînd în vedere faptul că huliganismul constituie o infracțiune răspîndită și periculoasă, care atentează la ordinea publică, liniștea cetățenilor și care, deseori, conduce la săvîrșirea altor infracțiuni mult mai grave, instanțele judecătorești vor asigura soluționarea operativă a cauzelor din această categorie, respectînd cu strictețe prevederile legii.

2. Infracțiunea de huliganism, prevăzută la alin.(1) art.287 [CP](#), se poate realiza prin comiterea uneia dintre următoarele acțiuni:

1) acțiuni intenționate, care încalcă grosolan ordinea publică însoțite de: a) aplicarea violenței asupra persoanelor; b) amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor; c) opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice;

2) acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin cinism;

3) acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin obraznicie deosebită.

Reieșind din dispozițiile legii penale, instanțele judecătorești vor distinge trei forme de huliganism, pasibile de răspundere penală, și anume:

1. huliganism simplu, prevăzut de art.287 alin.(1) [CP](#);

2. huliganism calificat, prevăzut de art.287 alin.(2) [CP](#);

3. huliganism agravat, prevăzut de art.287 alin.(3) [CP](#) dacă această faptă este săvîrșită cu aplicarea sau cu încercarea aplicării armei sau a altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.

[\[Pct.2 modificat prin Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017\]](#)

3. Ordine publică înseamnă o totalitate de relații sociale ce asigură o ambianță liniștită de conviețuire în societate, de inviolabilitate a persoanei și a integrității patrimoniului, precum și activitatea normală a instituțiilor de stat și publice.

Încălcarea grosolană a ordinii publice ce exprimă o vădită lipsă de respect se consideră săvârșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității persoanei, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice, zădărniciere a activităților de masă, suspendare temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, transportului obștesc etc. Concluzionăm că, prin „acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică” se înțelege fapta săvârșită în public, îndreptată împotriva ordinii publice, care se concretizează în acostarea jignitoare a persoanelor, în alte acțiuni similare, ce încalcă normele etice, tulbură ordinea publică și liniștea persoanelor.

Huliganismul însoțit de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violente constituie atât violența psihică, cât și cea fizică, ce se poate manifesta prin cauzarea unor prejudicii sănătății, care pot surveni în urma săvârșirii unor acțiuni cu caracter violent, produse prin aplicarea de lovituri, prin imobilizarea, îmbrâncirea, punerea unei piedici victimei, urmate de vătămarea integrității corporale sau de leziuni corporale, sau fără cauzarea prejudiciului sănătății.

Notă: Este necesar de explicat că, în sensul art.287 [Cod penal](#), prin „violență” se înțelege violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie cu vătămare neînsemnată, care nu presupune nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă.

Amenințarea presupune orice act prin care se realizează o constrângere morală, de natură să însușească temere cu privire la aplicarea violenței fizice, urmată de provocarea unor leziuni de gravitate diferită, inclusiv până la cauzarea morții.

Se menționează că amenințarea cu aplicarea violenței trebuie să aibă un caracter real. Este necesar ca victima, reieșind din circumstanțele concrete de expunere a amenințării, să perceapă, ca fiind considerabilă verosimilitatea realizării amenințării. În ipoteza dată, nu este necesară calificarea suplimentară, potrivit art.155 [CP](#), în caz contrar, va fi încălcat principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte. De această dată, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății reprezintă modalitate faptică a acțiunii adiacente a huliganismului.

Prin opunere de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice se înțelege săvârșirea unor acțiuni fizice active de opunere de rezistență, care se realizează în procesul comiterii actelor de huliganism. Ignorarea cerințelor persoanelor indicate de a înceta activitatea huliganică nu constituie opunere de rezistență. Numai intervenția fizică, folosirea forței pentru curmarea acțiunilor fizice se consideră drept opunere de rezistență. Prin „altă persoană care curmă actele huliganice” trebuie de înțeles persoana care contracarează activ huliganismul, încercând să impună în mod silit încetarea activității infracționale sau să rețină făptuitorul, ori să realizeze alte fapte active.

Nu se are în vedere persoana care se limitează doar la o observație, revoltă sau la o altă formă pasivă a atitudinii de neacceptare a manifestărilor huliganice.

Prin huliganism însoțit de un cinism deosebit se are în vedere încălcarea insistentă și demonstrativă a regulilor morale, manifestată prin disprețuire și batjocură față de bolnavi, de persoanele în etate, aflate în stare de neputință, prin purtare nerușinată în prezența altor persoane, trezind indignarea acestora, etc.

Sub obraznicie deosebită se înțeleg acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice însoțite de acte de violență asupra persoanei, de distrugere și degradare a bunurilor proprietarului, întreruperea temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor sau organizațiilor etc.

Acțiunile de huliganism sînt orientate, de regulă, spre public, spre reacția publicului, implicînd jignirea demnității publice și încălcarea grosolană a ordinii publice. Huliganismul reprezintă o faptă săvârșită în public, însă nu neapărat într-un loc public. Acțiunile de huliganism, în spațiu și timp, se pot înfăptui și în locuri nepopulate sau noaptea, dar cu încălcarea ordinii publice.

Conform lit.c) și e) art.131 [CP](#), fapta se consideră a fi săvârșită în public și atunci când este comisă: într-un loc inaccesibil publicului, cu intenția însă, ca fapta să fie auzită sau văzută, dacă aceasta s-a produs față de două sau mai multe persoane; prin orice mijloace, la care, recurgînd făptuitorul, își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului. În corespundere cu art.131 lit.a), b) și e) [Cod penal](#), prin faptă săvârșită în public se înțelege fapta comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, în orice alt loc accesibil publicului, dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane; prin orice mijloace, la care, recurgînd făptuitorul, își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului. În temeiul art.134⁷ [Cod penal](#), prin loc de utilizare publică se înțeleg părțile clădirii, ale terenului, ale străzii ori ale unui alt loc, care sunt accesibile sau deschise publicului permanent, periodic sau ocazional și care includ orice loc comercial, cultural, educațional, de divertisment, de recreație sau oricare alt loc similar, accesibil sau deschis publicului.

Desconsiderarea deplină a ordinii publice o demonstrează dorința făptuitorului de a profita de un pretext neînsemnat pentru răfuiala cu victima. În frecvente cazuri, pretextul pentru săvârșirea infracțiunii din motive huliganice este, în genere, aproape imposibil de identificat, deoarece un astfel de pretext este în totală necorespondere cu fapta comisă și cu urmările produse de aceasta.

La fel, se pot comite și acțiuni de huliganism habitual: în apartamente comunale, (apartamente, sedii de întreprinderi, terenuri private, mijloace de transport personal, în ogrăzi, scară etc.).

Instanțele de judecată, la examinarea cauzelor penale, ce au ca obiect infracțiunile de huliganism, vor ține cont de faptul că comiterea infracțiunii de huliganism, într-un loc public, nu este o caracteristică obligatorie a acestei infracțiuni. Obligativ este modul public al infracțiunii: actele huliganice sunt săvârșite în prezența unor persoane sau rezultatul actelor huliganice devine inevitabil cunoscut altor persoane.

În cele mai frecvente cazuri, infracțiunea de huliganism este comisă în prezența altor persoane, care ar putea fi victime sau martori. Însă este de menționat că nu poate fi exclusă ipoteza, ca acțiunile de huliganism să fie comise în absența persoanelor străine. Totuși este important, ca autorul să recurgă la astfel de procedee, care să facă posibil, ca fapta sau comunicarea despre aceasta să ajungă la cunoștința publicului (de exemplu, afișează unele texte sau unele imagini cu caracter ofensator, pe timp de noapte, într-un loc public, unde la momentul dat, nu se aflau alte persoane).

[Pct.3 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

[Pct.4 abrogat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

5. La stabilirea armei de foc sau armei albe, instanțele de judecată vor ține cont că, în conformitate cu art.129 alin.(1) [Cod penal](#), prin „arme” se înțeleg „instrumentele, piesele sau dispozitivele astfel declarate prin dispozițiile legale”. Asemenea dispoziții legale se conțin în Legea privind regimul armelor și al munițiilor, cu destinație civilă. Excepții constituie armele care nu sunt utilizabile, în vederea vătămării integrității corporale sau sănătății (de exemplu: arma dezactivată, arma de recuzită, arma de panoplie; arma inutilizabilă etc.).

Alte obiecte pentru vătămarea integrității corporale urmează a fi considerate cele care au fost pregătite de făptuitor din timp sau în timpul săvârșirii acțiunilor huliganice. La această categorie pot fi atribuite și obiectele, care nu sunt destinate, după construcție, pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, însă care comportă pericol pentru aceste valori sociale, datorită calităților vulnerante, ce sunt specifice acestor obiecte, în anumite circumstanțe (cioburi dintr-o sticlă spartă, bucăți din mobilă sfărâmată, ștachete smulse din gard, bare metalice etc., obiectele destinate pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății (de exemplu, bastonul de cauciuc, grenada etc.); armele, în cazul în care făptuitorul utilizează calitățile vulnerante „neconstructive” ale acestora, care comportă pericol pentru integritatea corporală sau sănătatea victimei (de exemplu, aplicarea loviturii cu patul puștii sau cu mânerul armei albe).

În alt context, în vederea interpretării și aplicării corecte a alin.(3) art.287 [CP](#), apare ca deosebit de importantă identificarea înțelesului noțiunii „aplicarea sau încercarea aplicării”.

În acest sens, se poate consemna:

- a) efectuarea de împușcături la locul faptei;
- b) lovirea victimei cu arma albă;
- c) aplicarea directă a armei de autoapărare;
- d) demonstrarea armei, în scopul înfricoșării;
- e) sprijinirea cuțitului de gâtul victimei;
- f) agitarea pumnului cu boxul îmbrăcat etc.

Amenințarea, pe calea demonstrării mijloacelor de săvârșire a huliganismului, ca și oricare altă amenințare cu relevanță penală, trebuie să aibă un caracter real și nu unul imaginar.

[Pct.5 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

6. Într-o altă conjunctură, menționăm că infracțiunea de huliganism trebuie delimitată de anumite fapte contravenționale, prevăzute în Codul contravențional: ultragiarea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență (art.353 [Cod contravențional](#)); huliganismul nu prea grav (art.354 [Cod contravențional](#)); tulburarea liniștii (art.357 [Cod contravențional](#)); tragerea din armă de foc în locuri publice, în locuri nerezervate pentru tragere, în locuri rezervate, dar cu încălcarea modului stabilit (art.363 [Cod contravențional](#)), vătămarea integrității corporale (alin.(1) și (2) art.78 [Cod contravențional](#)).

Se delimitează de alte fapte, în particular de contravenția, prevăzută de art.78 [Cod contravențional](#), dat fiind că huliganismul incriminat de norma penală, în afară de prezența acțiunii principale – încălcarea grosolană a ordinii publice, presupune și prezența unei acțiuni adiacente – acțiune exprimată, alternativ, în: aplicarea violenței asupra persoanelor, folosirea altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale.

Este necesar de precizat că faptele indicate supra constituie acțiuni intenționate, ce încalcă grosolan ordinea publică, iar această circumstanță apropie componența de contravenție menționată de infracțiunea de huliganism. Or, atunci când are un caracter complex, infracțiunea de huliganism include, ca acțiune principală, încălcarea grosolană a ordinii publice.

În cele ce urmează, consemnăm deosebirea dintre contravenții și infracțiunea de huliganism: contravențiile nu presupun și existența unei acțiuni adiacente alternativ, exprimate în: 1) aplicarea violenței asupra persoanelor; 2) amenințarea, cu aplicarea violenței, asupra persoanelor; 3) opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice.

Se explică instanțelor de judecată că va fi considerată infracțiune de huliganism, prevăzută la art.287 [CP](#) și nu contravenție reglementată la art.354, 357 sau 363 [Cod contravențional](#), dacă făptuitorul nu se limitează doar la: acostarea jignitoare, în locuri publice, a persoanei fizice, tulburarea ordinii publice; tulburarea liniștii în timpul nopții, alte acțiuni similare; tragerea din armă de foc, în locuri publice, în locuri rezervate pentru tragere, dar cu încălcarea modului stabilit, însă mai recurge și la aplicarea violenței, la amenințarea, cu aplicarea violenței sau la opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice. În astfel de circumstanțe, fapta comisă depășește gradul de pericol social al unei contravenții, atingând gradul de pericol social al unei infracțiuni.

[Pct.6 în redacția [Hotărîrîrii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

7. În cazul în care o persoană a săvârșit în perioade diferite două sau mai multe infracțiuni, pentru care responsabilitatea este prevăzută de diferite alineate ale articolului 287 CP, faptele săvârșite de făptuitor se vor considera, la fel, huliganism repetat. Însă, în asemenea cazuri, calificarea definitivă se va efectua în baza alineatului ce prevede o pedeapsă mai gravă, indicându-se toate semnele constitutive ale huliganismului.

8. Huliganismul se consideră săvârșit de două sau mai multe persoane (lit.b) alin.(2) art.287 CP) atunci când: a) e săvârșit de doi sau mai mulți coautori; b) e săvârșit de către o persoană care întrunește semnele subiectului infracțiunii în comun cu o persoană care nu întrunește aceste semne.

Lipsa sau prezența înțelegerii prealabile dintre persoanele care săvârșesc huliganismul se ia în considerație la individualizarea pedepsei.

Nu mai puțin importantă se conturează a fi soluționarea corectă a problemei privind excesul de autor, în cazul infracțiunii, prevăzute la alin.(3) art.287 [Cod penal](#). Dacă, în timpul comiterii infracțiunii de huliganism, unul dintre participanți aplică sau încearcă să aplice arma sau obiectele aplicate pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, fără știrea celorlalți participanți, atunci răspunderea, potrivit art.287 alin.(3) [Cod penal](#), o poartă numai persoana, care a comis excesul de autor. Ca exces de autor trebuie considerată și comiterea de către autor a unor acțiuni, care nu sunt cuprinse de intenția altor persoane participante, însă în contextul infracțiunii comise în comun. În această situație, se atestă nu excesul cantitativ de autor (când una dintre persoanele participante la infracțiune săvârșește un număr mai mare de infracțiuni), dar excesul calitativ de autor (când una dintre persoanele participante la infracțiune săvârșește aceeași infracțiune, dar într-o formă mai gravă). Dacă participanții la săvârșirea infracțiunii de huliganism nu cunoșteau, în prealabil, despre prezența la una din ei a mijloacelor de săvârșire a infracțiunii, însă, aflând despre prezența acestora, în procesul aplicării lor, continuau să coopereze cu persoana care le aplică, acțiunile tuturor persoanelor participante trebuie calificate în corespundere cu alin.(3) art.287 [CP](#).

[\[Pct.8 completat prin Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017\]](#)

9. Instanțele judecătorești urmează să delimiteze huliganismul de alte infracțiuni în dependență de sensul și orientarea intenției făptuitorului, de motivele, scopurile și circumstanțele acțiunilor săvârșite de el.

Insultele, loviturile, cauzarea vătămărilor corporale ușoare, medii, grave și alte acțiuni de acest fel, săvârșite în familie, apartament, în privința rudelor, cunoscuților și provocate de relațiile personale ostile etc., vor fi calificate în baza articolelor Codului penal ce prevăd răspunderea pentru infracțiunile împotriva vieții și sănătății persoanei.

Însă, în cazurile în care asemenea acțiuni au fost însoțite de o încălcare grosolană evidentă a ordinii publice de către făptuitor și au exprimat o vădită lipsă de respect față de societate, aceste acțiuni urmează a fi calificate drept huliganism.

10. Instanțele de judecată vor ține seama că:

1) Persoana care a contribuit, în calitate de autor (organizator, instigator, complice), la săvârșirea actelor huliganice, va purta răspundere, conform art.42 și 287 [CP](#);

2) Rezistența opusă, după încetarea actelor huliganice, în special, în legătură cu reținerea ulterioară a vinovatului, nu va fi examinată, ca o circumstanță care califică huliganismul, ea urmează a fi încadrată în concurs cu huliganismul;

3) Dacă acțiunile de huliganism au fost însoțite de încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a transportului, acestea, este necesar a fi calificate prin concurs de infracțiuni, prevăzute de art.263, 264, 264¹, 268, 269, 270 sau 271 și 287 [CP](#);

4) Omorul intenționat sau vătămarea intenționată gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății poate să reprezinte violența, care este aplicată tocmai în legătură cu încălcarea grosolană a ordinii publice, în acest caz, calificarea trebuie făcută, în temeiul art.145, 151 sau 152 [CP](#) și art.354 „Huliganismul nu prea grav” din [Codul contravențional](#). În cazuri de acest gen, nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în baza art.145, 151 sau 152 și art.287 [CP](#). Or, principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte interzice tragerea de două ori la răspundere penală pentru aceeași faptă, în cazurile de acest gen, violența este cea, pe care o desemnăm prin sintagma „aceeași faptă”;

5) Doar în cazul în care infracțiunea de huliganism este urmată de infracțiunea de omor intenționat ori de vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății, cele săvârșite se vor încadra în baza concursului real de infracțiuni, iar calificarea se va face, conform art.287 și art.145, 151 sau 152 [Cod penal](#);

6) Acțiunile huliganice, săvârșite de două sau mai multe persoane, cu urmările prevăzute la art.151 și 152 [CP](#), se încadrează în sensul art.287 alin.2 [Cod penal](#) și art.151 alin.(2) lit.d) și, respectiv, art.152 alin.(2) lit.e) [CP](#);

7) Dacă bunurile au fost luate ilegal și gratuit, din motive huliganice, pentru a șicana victima și nu pentru a le trece în stăpânirea definitivă a făptuitorului, atunci calificarea se va face numai prin prisma art.287 [Cod penal](#). În acest caz, luarea ilegală și gratuită a bunurilor străine apare ca modalitate faptică a încălcării grosolane a ordinii publice, fie a cinismului sau obrăzniciei deosebite. În același timp, întrucât lipsește unul din semnele constitutive ale sustragerii – scopul de cupiditate – nu pot fi aplicate și normele, care prevăd răspunderea pentru infracțiunile săvârșite prin sustragere;

8) Dacă în timpul comiterii actului de huliganism sunt sustrate bunuri (anume sustrate, dar nu luate din motive huliganice), atunci calificarea trebuie făcută, conform regulii, stabilite la art.114 [Cod penal](#), în baza art.287 și a unuia dintre art.186, 187, 188 etc. din [Codul penal](#);

9) Lipsa sau prezența scopului de cupiditate este acel criteriu, ce permite delimitarea infracțiunii de huliganism (care presupune luarea ilegală și gratuită, din motive huliganice, a bunurilor străine) de infracțiunile, prevăzute la art.186-188, 190-192 [Cod penal](#);

10) Acțiunile huliganice, cu urmările reglementate la art.201¹ [Cod penal](#), se încadrează în cuprinsul art.287 [Cod penal](#) și art.201¹ [Cod penal](#);

11) Acțiunile făptuitorului, deși săvârșite din motive de serviciu sau personale, dar însoțite de încălcări grosolane ale ordinii publice și care exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, urmează a fi calificate, ca huliganism;

12) Acțiunile făptuitorului de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor, descrise în art.197 [Codul penal](#), infracțiunea de huliganism poate absorbi distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, descrisă la art.197 alin.(1) [Codul penal](#), iar distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, descrisă la art.197 alin.(2) [Cod penal](#), ar putea fi absorbită doar de infracțiunea, prevăzută la art.287 alin.(3) [Codul penal](#). Condiția esențială este, ca distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor să reprezinte o manifestare a încălcării grosolane a ordinii publice ori a cinismului sau obrazniciei deosebite;

13) Huliganismul săvârșit, cu aplicarea sau încercarea de aplicare a armelor de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeava lisă), deținute fără autorizația corespunzătoare de păstrare a armei, urmează a fi calificat, conform alin.(3) art.287 și art.290 [CP](#);

14) Huliganismul însoțit de amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane, care își îndeplinește datoria obștească, este necesar a fi calificat, în baza art.287 și 349 [Cod penal](#);

15) Huliganismul însoțit de pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane, fără consimțământul acesteia, ori de refuzul de a le părăsi, la cererea ei, sau de perchezițiile și cercetările ilegale, trebuie calificat prin prisma art.287 și 179 [CP](#);

16) Huliganismul însoțit de amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății nu necesită calificarea, prin concurs cu art.155 [CP](#).

17) Atât infracțiunea, prevăzută la art.287, cât și cea de la art.288 [CP](#), au în calitate de semn secundar obligatoriu al laturii subiective motivul infracțiunii, care este unul special – motivul huliganic. Astfel, huliganismul manifestat prin comiterea unor acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, pe de o parte, și vandalismul, pe de altă parte, se disting după obiectul material. Astfel, dacă huliganismul are *inter alia*, ca obiect material oricare bunuri: mobile sau imobile, vandalismul dispune de un obiect material determinat. În mod concret, în cazul alin.(1) art.288 [CP](#), obiectul material al vandalismului poate fi: edificiile sau alte încăperi, bunurile din transportul public sau din alte locuri publice, iar în ipoteza variantei agravante, stipulate la lit.c) alin.(2) art.288 [CP](#), obiectul material îl constituie bunurile, care au o valoare istorică, culturală sau religioasă. Reieșind din materialitatea faptei de vandalism, rezultă că obiectul material al acesteia are o destinație specială, și anume, o destinație publică. De aceea, dacă sunt nimicite bunuri, care nu au o asemenea destinație, deși la momentul comiterii infracțiunii se aflau în loc public ori se pângăresc încăperi, care nu sunt de uz public, constituind proprietate privată, nu există temei de aplicare a răspunderii penale, în conformitate cu art.288 [CP](#). În acest caz, la încadrare, se va reține art.287 [CP](#), cu condiția, ca făptuitorul să fi acționat din motive huliganice.

[Pct.10 în redacția [Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

11. Aplicarea sau intenția de a aplica arma de foc, diferite cuțite, boxe sau diferite arme albe, precum și alte obiecte, inclusiv cele special adaptate pentru vătămarea integrității corporale la săvârșirea actelor de huliganism, constituie temei pentru calificarea infracțiunii în baza alin.(3) art.287 CP nu numai în acele cazuri în care vinovatul cu ajutorul lor cauzează sau intenționează să cauzeze vătămări corporale, dar și atunci când utilizarea obiectelor menționate în procesul actelor huliganice creează un pericol real pentru viața și sănătatea cetățenilor.

12. Dacă, în timpul săvârșirii huliganismului, unul dintre participanți aplică sau încearcă să aplice arma de foc, cuțitele, boxele sau alte arme albe, precum și obiectele special adaptate pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, fără știrea celorlalți participanți, atunci răspunderea conform alin.(3) art.287 CP o poartă numai persoana care a comis excesul de autor.

13. Instanțele judecătorești vor examina minuțios circumstanțele legate de aplicarea sau încercarea de a aplica armele și alte obiecte la săvârșirea actelor huliganice, luând în considerație că în acțiunile făptuitorului în anumite cazuri pot exista indicii unei infracțiuni mult mai grave decât huliganismul, de exemplu, tentativă de omor, vătămarea gravă a integrității corporale sau alți indici calificativi, care cer o încadrare specială.

14. Instanțele de judecată vor ține seama că acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică nu pot să formeze de sine stătător componența infracțiunii de huliganism. Aceste acțiuni principale trebuie să fie însoțite obligatoriu de oricare din acțiunile adiacente menționate în dispoziția alin.(1) art.287 CP: aplicarea violenței asupra persoanelor sau amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice.

[Pct.14 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

15. Instanțele judecătorești vor atrage o deosebită atenție la judecarea cauzelor de huliganism cu participarea minorilor și la stabilirea pedepselor pentru aceștia.

La examinarea cauzelor de acest gen este necesar să se cerceteze minuțios, sub toate aspectele, circumstanțele care au legătură cu infracțiunea, cu motivele infracțiunii, spre a se evita condamnarea minorilor pentru acțiuni cu caracter de ștregării copilărești.

16. În practica sa, instanțele judecătorești nu trebuie să admită interpretarea extensivă a noțiunii de huliganism pasibil de pedeapsă, pentru ca să fie excluse cazurile de tragere la răspundere penală a persoanelor vinovate de un huliganism nu prea grav sau de fapte neînsemnate, care atrag răspunderea contravențională.

[Pct.16 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

17. La condamnarea pentru acțiunile huliganice însoțite de nimicirea sau deteriorarea bunurilor, de vătămarea integrității corporale a cetățenilor, care a fost urmată de pierderea temporară a capacității de muncă, instanțele judecătorești vor soluționa în sentință chestiunea cu privire la repararea pagubei materiale și morale cauzate de infracțiune numai în cazul în care vor fi respectate prevederile art.219-226 CPP.

18. Reieșind din principiul individualizării pedepsei potrivit prevederilor art.75-78 CP, instanțele judecătorești în toate cazurile vor aplica o pedeapsă echitabilă, ținând cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuează sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Motivele huliganice sunt inerente, în cazul infracțiunii, prevăzute la art.287 [Cod penal](#), și, în acest context, instanța de judecată este necesar să țină cont de diferența dintre motivul infracțiunii și pretextul de a comite infracțiunea. La baza motivelor huliganice poate fi o emoție negativă, însoțită de o izbucnire emoțională, aparent, fără un anumit motiv, lipsită de vreun pretext, fie are la bază un pretext neînsemnat sau inventat. Motivele huliganice se pot manifesta și prin teribilism, frondă, autoafirmare, capătă proporții fenomenul săvârșirii infracțiuni și din amuzament, pentru distracție, când procesul săvârșirii infracțiunii este înregistrat pentru ca, ulterior, imaginile înregistrate să fie aduse la cunoștința publicului, prin orice metode.

Alături de motivele huliganice pot coexista, în subsidiar, alte motive, precum cele de ură – socială, rasială, națională, religioasă, ideologică sau politică.

Atunci când infracțiunea de huliganism are la bază un asemenea motiv subsidiar, ea se consideră a avea atât calitatea de infracțiune, cât și calitatea de activitate extremistă. Aceasta o confirmă prevederea de la lit.a) art.1 a [Legii privind contracara activității extremiste](#), potrivit căreia se consideră activitate extremistă activitatea asociației obștești sau religioase, a mijlocului de informare în masă sau a unei alte organizații ori a persoanei fizice, în vederea planificării, organizării, pregătirii sau desfășurării unor acțiuni, orientate spre comiterea faptelor de huliganism, pe motive de ură sau vrajbă ideologică, politică, rasială, națională ori religioasă, precum și pe motive de ură sau vrajbă, față de vreun grup social.

[Pct.18 completat prin [Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 15.05.2017](#)]

19. Luând în considerație faptul că acțiunile huliganice în majoritatea cazurilor sînt săvârșite din cauza beției, instanțele judecătorești (în cazul dacă se cuprinde în învinuire), în timpul stabilirii pedepsei pentru persoanele care au săvârșit un act huliganic în stare de ebrietate, urmează să discute chestiunea despre recunoașterea acesteia ca circumstanță ce agravează pedeapsa.

La pronunțarea sentinței, instanțele judecătorești, în baza art.103 CP, vor discuta chestiunea privind aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical față de vinovații, care urmează să fie tratați de alcoolism și narcomanie.

20. În legătură cu adoptarea prezentei hotărâri se abrogă [Hotărîrea Plenului Judecătorei Supreme a Republicii Moldova nr.12 din 20.12.1993 "Cu privire la practica judiciară în cauzele despre huliganism"](#).

**PREȘEDINTELE CURȚII
SUPREME DE JUSTIȚIE**

Valeria ȘTERBET

**mun.Chișinău, 19 iunie 2006.
Nr.4.**